

YENİ SERMAYE YETERLİLİĞİ UZLAŞISI (BASEL II) VE GEÇİŞ SÜRECİNE İLİŞKİN YOL HARİTASI

Risk Yönetimi ve Gözetim
Teknikleri Dairesi

Türkiye Bankalar Birliği
Bilgilendirme Toplantısı
12 Aralık 2003

Özkaynak Yeterliliği Normlarının Temel Taşlarını Oluşturan 3 Yapısal Blok

1.Yapısal Blok : Risklerin belirlenmiş olan yöntemler kullanılarak hassas bir biçimde ölçümü ve risklere daha duyarlı asgari düzeyde özkaynak tahsisi

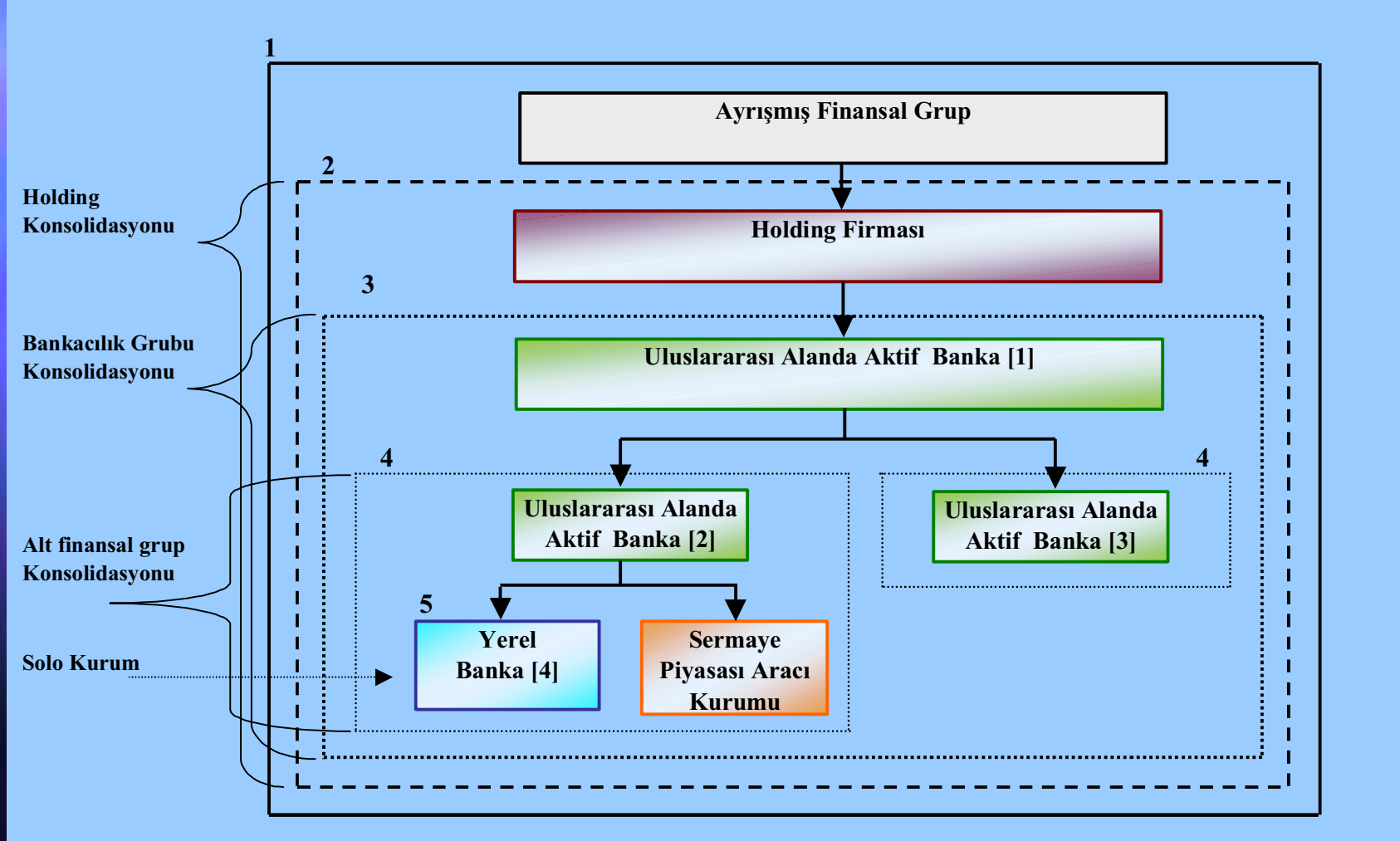
2.Yapısal Blok : Denetsel gözden geçirme

3.Yapısal Blok : Saydamlığın sağlanması ve kamuoyunun daha fazla aydınlatılması, piyasa disiplininin arttırılması

Özkaynak Yeterliliği Normlarının Amacı, Hedefleri ve Kapsamı

- Bankalar ve bankacılık grupları için iyi kurumsal yönetim yapısının, risk ve kontrol kültürünün tesisi
- Bankalar ve bankacılık gruplarının denetim ve gözetimlerinin risk odaklı ve proaktif olarak gerçekleştirilmesi ve bu konuda uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesi
- Finansal sistemde istikrarın ve etkin piyasa disiplininin sağlanması

Özkaynak Yeterliliği Normlarının Kapsadığı Kuruluş Yapıları

1.Yapısal Blok : “Risklerin” hassas ölçümü ve riskler karşılığı asgari düzeyde özkaynak tahsisi

Kredi Riski :

- ✓ Standart Yöntem (SA)
- ✓ İç Derecelendirme Tesisi Yöntemi (FIRB)
- ✓ Gelişmiş İç Derecelendirme Yöntemi (AIRB)

Piyasa Riski : (1996’da belirlenen esaslar geçerlidir.)

- ✓ Standart Yöntem (SA)
- ✓ İç Modelleme Yöntemi (MA)

Operasyonel Risk :

- ✓ Temel Gösterge Yöntemi (BIA)
- ✓ Standart Yöntem (SA)
- ✓ Gelişmiş İçsel Ölçüm Yöntemi (AMA)

❖ Yapısal Blokların Uygulanabilmesi İçin Gerekli Temel Sistemler

- ✓ Kurum Çapında Entegre Etkin Risk Yönetimi Sistemleri
- ✓ Etkin İç Kontrol Sistemleri
- ✓ Risk Odaklı Muhasebe ve Yönetim Bilgi Sistemleri
- ✓ Risk (kredi, piyasa, operasyonel, diğer) Veri Tabanları Yönetim Sistemi
- ✓ Kurum Çapında Özkaynak Değerlendirme Sistemleri
- ✓ Risk Provizyonu Ayırma ve Teminat Değerlendirme Sistemleri
- ✓ Stratejik Planlama Sistemi
- ✓ Kamuyu Aydınlatma Sistemi (Hesap Verebilirlik)
- ✓ Kurumsal Yönetim Uygulamaları Değerlendirme Sistemi
- ✓ Risk Odaklı Denetim Sistemi (Bağımsız Dış Denetim ve Otoritenin Kamusal Denetimi)

❖ Asgari Özkaynak ve “Riskliliğe” Bağlı Gerekli Asgari Özkaynak Seviyesi

[Ana Sermaye + Katkı Sermaye
- İndirimler] = Özkaynak

[Kredi Riski + Piyasa Riski +
Operasyonel Risk]

= Min % 8

Bilanço Faiz Oranı
Riski (stres testleri)
+ Diğer Faktörler
(Denetim Otoritesi)

Gerekli Asgari Özkaynak
Seviyesi (%8 + X)

❖ Basel II Özkaynak Yeterliliği Normları Çerçevesinde Kredi Güvencelerinin Yönetilmesi

❑ Kredi Güvenceleri:

- + Teminatlar (*Maddi*)
- + Garantiler ve Kefaletler (*Gayri Maddi*)
- + Sigorta

❑ Emniyet Marjı Uygulaması

❑ Değerleme Esasları (Rayiç Değer - UMS ve en iyi uygulamalar)

❖ Basel II Özkaynak Yeterliliği Normları Kapsamında Kredi Riski İçin Uygulanacak “Standart Yöntem”de Dikkate Alınan Kalemlere İlişkin Kategoriler

- Devletlerden Alacaklar
- Kamu Sektörü Teşebbüslerinden Alacaklar
- Çok Taraflı Kalkınma Bankalarından Alacaklar
- Bankalardan Alacaklar
- Aracı Kurumlardan Alacaklar
- Firmalardan Alacaklar
- Perakende Krediler Portföyü
- İkamet Amaçlı Gayri Menkuller ile Teminatlandırılan Alacaklar
- Ticari Gayri Menkuller ile Teminatlandırılan Alacaklar
- Vadesi Geçmiş Krediler
- Yüksek Risk Kategorisindeki Alacaklar
- Diğer Varlıklar
- Bilanço Dışı Kalemler

❖ Basel II Özkaynak Yeterliliği Normları Kapsamında Kredi Riski İçin Uygulanacak “İç Derecelendirme Yöntemi”nde Dikkate Alınan Bankacılık Hesaplarına İlişkin Risk Kategorileri

➤ Firmalara Riskler

5 özel Kredilendirme Kategorisi;

-Proje Finansmanı

-Nesne(obje) Finansmanı

-Mal/Emtia Finansmanı

-Gelir Yaratan Gayri Menkul Finansmanı

-Yüksek Volatiliteye Sahip Ticari Gayri Menkul Finansmanı

➤ Devletlere Riskler

➤ Bankalara Riskler

➤ Perakende Riskler

-İkamet Amaçlı Gayri Menkullerle Teminatlandırılan Riskler

-Döner Özelliğe Sahip Nitelikli Perakende Riskler

-Diğer Perakende Riskler

➤ Ortaklık Hisse Riskleri

❖ Basel II Özkaynak Yeterliliği Normları Kapsamında Operasyonel Riskler İçin İzlenecek “Standart Yöntem”in Uygulanmasında Tanımlanması Gerekli “İş Kolları”

- Firmaların Finansmanı
- Alım-Satım ve Satış Faaliyetleri
- Perakende Bankacılık
- Ticari Bankacılık
- Ödemeler, Takas ve İşlem Sonuçlandırma Faaliyetleri
- Temsilcilik/Acentalık Hizmetleri
- Varlık Yönetimi Faaliyetleri
- Perakende Komisyonculuk/Brokerlik Faaliyetleri

❖ Basit Yaklaşımda Yer Alan Geçerli Finansal Teminatlar

- ✓ Nakit Niteliğindeki Mevduat veya Kredi Veren Bankanın Çıkardığı Benzeri Enstrümanlar
- ✓ Altın
- ✓ Geçerli Bir Kredi Dış Derecelendirme Kuruluşu Tarafından Derecelendirilmiş Borçlanmayı Temsil Eden Menkul Kıymetler (Devletler, Devlet gibi kabul edilen KİT'ler için en az **BB-**, diğerleri için en az **BBB-** veya **A-3/P-3**)
- ✓ Geçerli Bir Kredi Dış Derecelendirme Kuruluşu Tarafından Derecelendirilmemiş Borçlanmayı Temsil Eden Menkul Kıymetler (Bir banka tarafından çıkarılmış, geçerli bir borsada kote edilmiş, birinci sıradan bir borç olarak kabul edilmiş ve aynı banka tarafından yapılan benzer ihraçlar geçerli bir dış derecelendirme kuruluşu tarafından en az **BBB-** veya **A-3/P-3** ile derecelendirilmiş olması,

❖ Basit Yaklaşımında Yer Alan Geçerli Finansal Teminatlar *(Devam)*

menkul kıymetleri teminat olarak tutan bankanın bunlara ilişkin derecelendirmenin **BBB-** veya **A-3/P-3** ün altında olduğuna dair bir bilgiye sahip bulunmaması, denetim otoritesinin menkul kıymetin piyasa likiditesi hususunda yeterince emin olması durumlarında mümkündür.)

- ✓ Temel indekse dahil edilmiş ortaklık payları
- ✓ Transferi mümkün menkul kıymetler(UCITS) üzerindeki ortak yatırımlara ve yatırım fonlarına ilişkin yüklenimler (Birim fiyatı günlük olarak kamuya açık bir biçimde listelenmiş ve bu enstrümanlar sadece yukarıda teminat olarak sıralanan finansal varlıklara yatırımı sağlıyorlar ise mümkündür.)

❖ Gelişmiş Yaklaşımda Yer Alan Geçerli Finansal Teminatlar

- ✓ Basit Yaklaşımda Belirtilen Enstrümanların Tamamı
- ✓ Temel indekse dahil edilmemiş ancak geçerli bir borsada kote edilmiş ortaklık payları
- ✓ Bu ortaklık paylarını ihtiva eden transferi mümkün menkul kıymetler(UCITS) ve yatırım fonları
- ❖ Teminatlı bir işlemde risk azaltımından sonraki risk tutarı şu formül ile hesaplanır:

$$E^* = \{ 0, [E \times (1+H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})] \}$$

E* = Risk azaltımından sonraki risk miktarı/değeri

E = Riskin cari değeri

H_e = Risk miktarına uygun emniyet marjı

C = Elde edilen teminatın cari değeri

H_c = Teminata uygun emniyet marjı

H_{fx} = Teminat ve risk miktarı arasındaki para cinsi uyumsuzluğuna uygun emniyet marjı

Emniyet Marjı Oranları :

Dereceler	Vadeye Kalan Süre	Devlet Riskleri (%)	Diğer (%)
AAA-/AA-/A1	1 Yıl ve 1 Yıldan Az	0,5	1
	5 Yıl ve 5 Yıldan Az	2	4
	5 Yıldan Fazla	4	8
A+-BBB- /A-2/A-3 ve belli şartları taşıyan derecelendirilmemiş menkul kıymetler	1 Yıl ve 1 Yıldan Az	1	2
	5 Yıl ve 5 Yıldan Az	3	6
	5 Yıldan Fazla	6	12
BB+-BB-	Hepsi	15	
Endekse Dahil Hisse Senetleri ve Altın		15	
Borsaya Kote Edilmiş Diğer Hisse Senetleri		25	
UCITS/Yatırım Fonları		En yüksek emniyet marjı uygulanır	
Aynı Döviz Cinsinden Nakit		0	
Kurum Tarafından İzin Verilecek Belli Teminatlar		0	

Emniyet marjlarında günlük piyasa fiyatı, günlük yeniden marjlama ile 10 iş günlük elde tutma süresi kullanılmıştır. $H_{fx} = \%8$

BASEL II KOMİTELERİ

- ✓ *Basel II'ye geçişte bir yol haritası oluşturulması,*
- ✓ *Basel II'de öngörülen hususların uygulanmasıyla ilgili gerekli altyapının tesisi,*
- ✓ *Basel II'de belirlenen yöntemlerin ülkemiz koşullarında ele alınarak tartışılması,*
- ✓ *Genel bir maliyet/fayda analizinin yapılması,*
- ✓ *Risklerin daha etkin ölçüm ve yönetimini sağlayacak model ve tekniklerin geliştirilmesine yönelik olarak sektör içerisinde her türlü işbirliği ve bilgi paylaşımının teşvik edilmesi,*
- ✓ *İlgili tüm kurum ve kuruluşların bu sürece aktif katılımının sağlanması*

gibi konularda bir platform oluşturulmasını teminen, “Türkiye Bankalar Birliği” bünyesinde çeşitli komite ve/veya çalışma gruplarının oluşturulması kararlaştırılmıştır.

BASEL II YÖNLENDİRME KOMİTESİ

✓ Sözkonusu çalışmalara, öncelikle Basel II'ye yönelik temel stratejileri ve yol haritasını belirlemek üzere bankaların risk yönetimi grubuna dahil birim/komitelerin konuya vakıf yetkilileri ve BDDK Risk Yönetimi ve Gözetimi Teknikleri Dairesi yetkililerinden oluşan “Yönlendirme Komitesi” ile başlanılmıştır. Komite Mart 2003'ten itibaren düzenli aralıklarla bir araya gelmektedir.

✓ Komite çalışmalarının belli bir aşamaya gelmesi ile birlikte, Uzlaşya ilişkin birinci yapısal blokta (Pillar 1) belirtilen, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risklere yönelik komitelerin oluşturulması, daha sonra ise Uzlaşya'nın ikinci ve üçüncü yapısal bloklarını (Pillar 2 ve Pillar 3) oluşturan, denetimsel gözden geçirme ile kamuyu aydınlatma yükümlülüklerine ilişkin olarak getirilen kuralların görüşülüp tartışılacağı diğer komitelerin oluşturulması hedeflenmektedir.

1. YAPISAL BLOK (Pillar 1)

Bankalarca Risklerin Mümkmün Olduğunca Hassas Ölçümü ve Ölçülen Riskler Karşılığı Asgari Düzeyde Özkaynak Tahsisi

❖ Mart 2003'den 31 Temmuz 2003' e kadar :

✓Yeni Sermaye Uzlaşısı'na (Basel II) ilişkin olarak “Bankacılık Denetimine İlişkin Basle Komitesi”nce (BCBS) hazırlanan “3. İstisari Doküman”da (CP-3) belirtilen hususlarla ilgili ülke görüşünün hazırlanması;

-“Ulusal Uygulama Tercihleri”nin (National Discretions) herbir maddesi dikkate alınarak görüş oluşturulması.

-Ülke olarak Basel II'ye ilişkin önerilerimizin oluşturulması.

✓Türk Bankacılık Sisteminin (TBS) BDDK tarafından seçilmiş bankaları için 2003 Haziran ayı sonu verilerine dayalı katılımı zorunlu 1. “Sayısal Etki Çalışması”na başlanılması.

❖ 30 Kasım 2003' e kadar :

- ✓ İş kollarının Basel II'ye göre tanımlanması çalışmalarına başlanması.
- ✓ Risklerin daha sağlıklı olarak ölçülebilmesi amacıyla iş kolları dikkate alınarak hesap ve kayıt düzeninde (*muhasabe altyapısında*) yapılacak gerekli ayarlamaların planlanması.
- ✓ Türkiye'de “Kredi Riski” ve “Piyasa Riski” ile ilgili istatistiki bilgilerin toplanması ve bu risklerin hassas bir biçimde ölçülmesi amacıyla bankaların yapmaları gereken işbirliği ve bilgi toplama kaynaklarının merkezileştirilmesi çalışmalarına ilişkin esasların belirlenmesi ve planlama yapılması.

✓“Operasyonel Risk” ile ilgili olarak istatistiki bilgilerin toplanması amacıyla bankaların yapmaları gereken işbirliği ve bilgi toplama kaynaklarının merkezileştirilmesi çalışmalarına ilişkin esasların belirlenmesi ve planlama yapılması.

✓Basel II’ye geçişte bankaların ve ilgili diğer tarafların eğitim ihtiyacının belirlenmesi ve planlama hazırlıklarına başlanması, banka eğitim ve insan kaynakları birimlerine konuya ilişkin önerilerde bulunulması.

❖ 1 Ocak 2004' e kadar :

✓ Basel II'nin uygulanışı için Basel Komitesi (BCBS) bünyesinde kurulan “Uzlaşma Uygulama Grubu” (AIG) ve başlıca kredi dış derecelendirme kuruluşlarının yetkilileri ile temasın sağlanması ve görüş alışverişinde bulunulması.

✓ Bağımsız kredi dış derecelendirme kuruluşlarının Ülkemizde kurulabilmelerine yönelik olarak, bunlara ilişkin mesleki standartlar ve kurumsal yapılanma şekilleri de dahil olmak üzere, bu kuruluşların kuruluş ve faaliyetleri ile ilgili bir düzenleme taslağının yabancı ülkeler ve kuruluşlar dikkate alınarak hazırlanması, bu Kuruluşlara uygulanacak Basel II kabul edilebilirlik ölçütlerinin oluşturulması hususlarında çalışmalara başlanması.

✓ 1. “Sayısal Etki Çalışması”nın tamamlanması.

❖ 31 Mart 2004' e kadar :

✓2004'ten başlamak üzere her üç aylık aralarla bankaların Basel II normlarına uyumu için yaptıkları çalışmaların incelenmesi (*BDDK ve T.Bankalar Birliği - TBB tarafından gerçekleştirilecektir*); Uygulamalardaki yeknesaklığın sağlanması amacıyla gerekli önlemlerin alınması ve tavsiyelerde bulunulması.

✓Basel II'ye geçiş çalışmaları ışığında reel sektör, kamu sektörü ve ilgili diğer tarafların bilgilendirilmesi amacıyla geniş katılımlı bir "Sempozyum"un düzenlenmesi. Bu çerçevede, Basel II'nin finansal sisteme, reel sektöre, kamu kesimine ve ilgili diğer taraflara etkilerinin ayrı oturumlarda tartışılması ve çıkan neticelerin rapor/ yayın haline getirilmesi.

✓İş kollarının Basel II yaklaşımı dikkate alınarak tesis edilmesi çalışmalarının gözden geçirilmesi.

✓ Mevcut risk ölçümü ve yönetimi sistemlerinin iç limitleme ve risk azaltımı bakımından geliştirilmesi için planlama yapılması.

✓ Basel II'ye uyumlu risk provizyonu ayırma ve içsel özkaynak değerlendirme sistemlerinin geliştirilmesi hususundaki çalışmaların sürdürülmesi.

❖ **30 Haziran 2004' e kadar :**

✓ “Ulusal Uygulama Tercihleri”nin (National Discretions) tartışılmasını teminen tüm tarafların katılacağı sempozyum ve toplantılar düzenlenmesi ve ulaşılan sonuçların rapora bağlanması.

✓ Kredi riski için FIRB ve AIRB yöntemlerini uygulamayı hedefleyen bankalar için mevcut kredi skorlama sistemlerinin iç derecelendirme yaklaşımı çerçevesinde iyileştirilmesine başlanması.

- ✓ Piyasa riski için iç model yöntemlerini; operasyonel risk için SA ve AMA yöntemlerini uygulamayı hedefleyen bankalar için mevcut alt yapının iyileştirilmesine başlanması.
- ✓ Tanımlanan iş kolları dikkate alınarak hesap ve kayıt düzeninde (muhasabe altyapısı) yapılması gerekli ayarlamaların tamamlanması ve deneme uygulamalarına başlanması.
- ✓ Basel II'ye uygun teminat sınıflandırma ve değerlendirme sistemlerinin tesisi.
- ✓ Basel II'ye uygun operasyonel zarar olayları sınıflandırma ve bilgi toplama sistemlerinin etkin olarak çalıştırılması.

❖ 30 Eylül 2004' e kadar :

- ✓ Basel II'ye konsolide bazda uyum sağlanabilmesi sürecinde Basel Komitesi(BCBS), Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Birliği (IOSCO) ve Uluslararası Sigorta Denetçileri Birliği (IAIS)'e bağlı "Joint Forum" tarafından önerilen diğer yöntemlerin gözden geçirilmesi ve gerekli görülmesi durumunda mevcut düzenlemelere uyarlanması.
- ✓ Kredi dış derecelendirme kuruluşları (başlıcaları) ile değerlendirmeler yapılması ve Türkiye'de yerleşik kredi dış derecelendirme kuruluşu kurulması (yurtdışı ana ortağın iştiraki ya da yerel) için fizibilite çalışmalarının tamamlanması.
- ✓ Gerekli veri tabanlarının ve "Yönetim Bilgi Sistemleri"nin (MIS) bankaların bünyesinde tesisi için çalışmalara başlanması.
- ✓ Basel II'ye uygun risk provizyonu ayırma ve içsel özkaynak değerlendirme sistemlerinin asgari düzeyde deneme amaçlı çalıştırılması.

❖ 1 Ocak 2005' e kadar :

✓ FIRB yöntemini uygulamayı hedefleyen bankalar için BDDK tarafından Bankacılık Sistemi genelinde kullanılmak üzere **LGD** (*Loss Given Default-Temerrüt Halinde Kayıp*) ve **EAD** (*Exposure at Default-Temerrüt Halinde Risk Tutarı*) değerlerinin belirlenmesi için gerekli çalışmalara başlanması.

✓ Türkiye'de kredi riskinin istatistiki olarak ölçülmesinin kolaylaştırılması amacıyla merkezi bir veri tabanının kurulması için fizibilite çalışmalarının tamamlanması.

✓ Türkiye'de piyasa riskinin istatistiki olarak ölçülmesinin kolaylaştırılması amacıyla belirli bir ölçeğe sahip bankaların ihtiyaç duyabilecekleri merkezi bir veri tabanının kurulması hususunda fizibilite çalışmalarının tamamlanması. (*Böyle bir merkezi veri tabanına ihtiyaç bulunmaması halinde fizibilite çalışması yapılmayacaktır.*)

- ✓ Operasyonel risk verisi toplayan uluslararası kuruluşlar (başlıcaları) ile değerlendirmeler yapılması ve Türkiye’de yerleşik bir veri tabanı kurulması için fizibilite çalışmalarının tamamlanması.
- ✓ “Hazine Müsteşarlığı” ile Basel II geçiş stratejisi üzerinde fon yönetimi bakımından mutabakat sağlanması, piyasa yapıcısı bankaların Basel II karşısındaki durumlarının değerlendirilmesi.
- ✓ “Meslek Kuruluşları” ile Basel II geçiş ve izlenecek kredilendirme stratejisi üzerinde fon akımlarının yönü bakımından mutabakat sağlanması.
- ✓ Bağımsız kredi dış derecelendirme kuruluşlarına ilişkin düzenlemelerin tamamlanması, bu kuruluşlara uygulanacak Basel II kabul edilebilirlik ölçütlerinin kesinleştirilmesi ve uygulamaya konulması.
- ✓ “Belirgin Düzeyde Faaliyete Sahip Bankalar”ın (*significant banks*) belirlenmesine ilişkin seçim kriterlerinin kesinleştirilmesi ve yayınlanması.

❖ 30 Haziran 2005'e kadar :

- ✓“Ulusal Uygulama Tercihleri”nin (National Discretions) kesinleştirilmesi.
- ✓Türk Bankacılık Sistemi için 2004 Yılı Sonu verilerine dayalı katılımı zorunlu 2. **“Sayısal Etki Çalışması”**nın yapılması.
- ✓**“Belirgin Düzeyde Faaliyete Sahip Bankalar”**ın belirlenmesi.
- ✓Belirgin düzeyde faaliyete sahip bankalar dışındaki bankalara uygulanacak özkaynak yeterliliği normlarının (Basel I veya daha sıkı normlar) ve diğer tedbirlerin planlanması.
- ✓İş kollarının Basel II'ye göre tesis edilmesi çalışmalarının tamamlanması ve bu çerçevede, hesap ve kayıt düzeninde (*muhasabe altyapısı*) deneme uygulamalarından kesin uygulamalara geçilmesi.

✓ İhtiyaç duyan bankalar için asgari düzeyde bilgi sağlayacak ortak bir veri tabanının tesisi ve faaliyete geçirilmesi. (ticari krediler veri tabanı ve/veya “küçük ölçekli işletme kredileri veri tabanı, piyasa riski veri tabanı, operasyonel riskler veri tabanı)

❖ 1 Ocak 2006’ ya kadar :

✓ Kredi riski için **FIRB** ve **AIRB** yöntemlerini; piyasa riski için iç model yöntemini; operasyonel risk için **SA** ve **AMA** yöntemlerini kullanacak bankaların belirlenmesi.

✓ Münferit banka bazında (solo) test amaçlı (pilot) uygulamalara geçilmesi.

❖ 30 Haziran 2006'ya kadar :

- ✓ Test amaçlı (pilot) konsolide uygulamalara geçilmesi.
- ✓ Basel II'ye uyum düzenlemelerinin tamamlanması.
- ✓ “Bankacılık Faaliyet (Oyun) Alanı”nın belirlenmesi. (*Tüm unsurlarıyla*)

❖ 31 Aralık 2006'ya kadar :

- ✓ Belirgin düzeyde faaliyete sahip bankalar dışındaki bankalara uygulanacak özkaynak yeterliliği normlarının (Basel I veya daha sıkı normlar) ve diğer tedbirlerin tam anlamıyla uygulamaya konulması.

❖ 31 Aralık 2006'dan "Geçiş Süresi" sonuna kadar :

- ✓ İlave geçiş süresinin belirlenmesi. (İlave geçiş süresi koşullar ve sürecin gelişimi dikkate alınarak daha önce de belirlenebilir.)
- ✓ Bankalardan büyüme ve sermayelendirme planlarının istenilmesi. (Kredi Riski, Piyasa Riski ve Operasyonel Risk için ayrı ayrı hesaplanacak)
- ✓ "Ulusal Uygulama Tercihleri"ne (National Discretions) nihai halinin verilmesi.
- ✓ Kesin uygulamalara geçilmesi.

2. YAPISAL BLOK (Pillar 2)

Denetsel Gözden Geçirme ve İlave Sermaye Gereğinin Belirlenmesi

Risk Profiline Bağlı “İçsel
Özkaynak Değerlendirme
Mekanizması” ve Bunun
Gözden Geçirilmesi

Asgari Özkaynak
Yükümlülüğünden Fazla
Sermaye İstenilmesi ve
Müdahale Mekanizması

❖ Mart 2003'den 31 Temmuz 2003' e kadar :

- ✓ Bankaların bünyesinde ve BDDK içinde “Risk Odaklı Denetim Sistemi” (RODS) tesisi ve bu sistemin uygulanma usul ve esaslarının belirlenmesi çalışmalarının sürdürülmesi.
- ✓ Risk Odaklı Denetim Sistemine (RODS) dayalı bir özkaynak müdahale mekanizmasının bankaların bünyesinde ve BDDK içinde tesisi üzerinde çalışmalara başlanması.

❖ 30 Kasım 2003' e kadar :

- ✓ 8 Şubat 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan “Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak bankaların iç sistemlerinin ve risk profillerinin gözden geçirilmesi.
- ✓ Risk odaklı iç denetime ilişkin alt düzenlemenin *(1 sayılı Tebliğ)* ve bankaların risk ölçümü modellerinin değerlendirilmesine ilişkin alt düzenlemelerin *(1 iç genelge ve 1 dış genelge)* yürürlüğe konulması.

❖ 1 Ocak 2004' e kadar :

- ✓ 8 Şubat 2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan “Bankaların İç Denetim ve Risk Yönetimi Sistemleri Hakkında Yönetmelik” hükümlerine uygun olarak bankaların iç sistemlerin büyük ölçüde çalıştırılmasının sağlanması.
- ✓ Bankalar ve BDDK 'da uygulanacak “Risk Odaklı Denetim Sistemi”nin (RODS) Kurumca belirlenen asgari unsurlarının tesisi ve bunların uygulanmasına başlanması. (*Banka risk matrislerinin değerlendirilmesi ve denetim planlaması ve müdahale belirleme aracı olarak kullanımı*)
- ✓ Risk Odaklı Denetim Sistemine (RODS) dayalı bir özkaynak müdahale mekanizmasının bankalarda ve BDDK'da tesisine ilişkin çalışmaların geliştirilmesi ve yapılacak ilave çalışmaların tespiti.

❖ 31 Mart 2004'e kadar :

- ✓ Risk yönetimine ilişkin alt düzenlemenin (2 sayılı Tebliğ) yürürlüğe konulması.
- ✓ Aktif / pasif yapısına ilişkin "Yapısal Faiz Oranı Riski"nin ölçümüne ve yönetilmesine ilişkin alt düzenleme çerçevesinde ilave özkaynak bulundurma potansiyelinin ilgili banka ve BDDK tarafından stres testlerini de dikkate alarak değerlendirilmesi sürecinin oluşturulması için çalışmalara başlanması.
- ✓ Aktif / pasif yapısına ilişkin "Yapısal Faiz Oranı Riski"nin ölçümüne ve yönetilmesine ilişkin alt düzenlemenin yürürlüğe konulması.
- ✓ Operasyonel riskin ölçümüne ve yönetilmesine ilişkin alt düzenlemenin yürürlüğe konulması.

✓ Basel II “Risk Azaltım Yöntemleri”ne (*Teminatlandırma Şekilleri, Emniyet Marjı Tespiti vb.*) ilişkin standartların bankalarda ve BDDK’da uygulanacak “Risk Odaklı Denetim Sistemi”ne (RODS) ilişkin değerlendirme süreçlerinde tanımlanması.

❖ **1 Ocak 2005’e kadar:**

✓ -*Mevcut kredi skorlama sistemlerinin Basel II iç derecelendirme yaklaşımına uyarlanma sürecinin;*

-*Basel II’ye uygun teminat sınıflandırma ve değerlendirme sistemlerinin;*

-*Basel II’ye uygun risk provizyonu ayırma ve içsel özkaynak değerlendirme sistemlerinin*

“Risk Odaklı Denetim Sistemi” (RODS) çerçevesinde risk matrisleri kapsamında denetlenmesi ve değerlendirilmesi.

❖ 30 Haziran 2005'e kadar:

✓ “Belirgin Düzeyde Faaliyete Sahip Bankalar” için risk profiline bağlı *“İçsel Özkaynak Değerlendirme Mekanizması”*na ve bunun gözden geçirilme usul ve esaslarına son şeklinin verilmesi, deneme amacıyla uygulamalara geçilmesi.

❖ 31 Aralık 2006'ya kadar :

✓ Risk profiline bağlı “İçsel Özkaynak Değerlendirme Mekanizması”nın kesin olarak faaliyete geçmesi ve bu mekanizmanın gözden geçirilmesi faaliyetlerine tam anlamıyla başlanması.

✓ Risk Odaklı Denetim Sistemine (RODS) dayalı özkaynak müdahale mekanizmasının tam anlamıyla faaliyete başlaması.

❖ Geçiş Süresi sonuna kadar :

✓ Uygulamaların gözden geçirilmesi.

3. YAPISAL BLOK (Pillar 3)

Saydamlığın Sağlanması ve Kamuoyunun Aydınlatılması

□ “Uluslararası Muhasebe Standartları”(UMS) ve “Bankacılık Denetimine İlişkin Basel Komitesi”(BCBS) Saydamlık Normlarına Uyum

❖ Mart 2003’den 30 Kasım 2003’ e kadar :

✓ Risk profillerinin, risk yönetimi sistem ve faaliyetlerinin ve riske dayalı özkaynak yeterliliği oranlarına ilişkin unsurların Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Basle Komitesi (BCBS) ilkelerine uygun olarak kamuya açıklanması uygulamasına geçilmesi amacıyla mevcut durumun / uygulamanın tespiti ve uyum planlaması çalışmalarına başlanması.

✓ Risk profillerinin, risk yönetimi sistem ve faaliyetlerinin ve riske dayalı özkaynak yeterliliği oranlarına ilişkin unsurların Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Basle Komitesi (BCBS) ilkelerine uygun olarak kamuya açıklanması uygulamalarının G-10 ülkelerinde nasıl yapıldığının ve Basel II'ye geçiş için neler planlandığının araştırılması.

❖ 1 Ocak 2004' e kadar :

✓ Basel II'nin “3. Yapısal Blok”u çerçevesinde belirlenen bilgilerin kamuya açıklanması uygulamasına geçilmesini teminen Ülkemizde kamuya açıklanan bilgiler çerçevesinde mevcut durumun / cari uygulamaların tespiti ve Basel II uyum planlaması çalışmalarının tamamlanması.

❖ 31 Mart 2004'e kadar :

✓ Kamuya açıklanacak bilgilerin nitelik ve formatları ile açıklanma sıklığının ve açıklama kanallarının belirlenmesi.

❖ 30 Haziran 2005'e kadar :

✓ Risk profillerinin, risk yönetimi sistem ve faaliyetlerinin ve riske dayalı özkaynak yeterliliği oranlarına ilişkin unsurların Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Basle Komitesi (BCBS) ilkelerine uygun olarak kamuya açıklanması uygulamasına ülkemizde geçilmesi hususunda yapılan çalışmaların ve alınan mesafenin gözden geçirilmesi, gerekli ilave tedbirlerin alınması.

❖ 31 Aralık 2006'ya kadar :

- ✓ Risk profillerinin, risk yönetimi sistem ve faaliyetlerinin ve riske dayalı özkaynak yeterliliği oranlarına ilişkin unsurların Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve Basle Komitesi (BCBS) ilkelerine uygun olarak kamuya açıklanması uygulamasına tam anlamıyla geçilmesi. *(BDDK tarafından belirlenecek bazı bankalarca bu şart geçiş süresi sonu itibariyle sağlanabilir.)*

BASEL II ALT CALISMA GRUPLARI

❑ Basel II'ye geçiş için hazırlanan yol haritasında belirtilen süreçlere ilişkin çalışmalarda bulunmak amacıyla, aşağıda belirtilen konularda çalışma grupları (7) oluşturulmuştur:

✓ **[İř kolları]** İř kollarının Basel II normlarına göre tanımlanması ve tasarımlarının yapılması

✓ **[Muhasebe]** Risklerin daha sağlıklı olarak ölçülebilmesi amacıyla iř kolları dikkate alınarak hesap ve kayıt düzeninde gerekli ayarlamaların yapılmasının planlanması

✓ **[Kamuya açıklama]** Risk profillerinin, risk yönetimi sistem ve faaliyetlerinin ve riske dayalı zkaynak yeterliliği oranlarına ilişkin unsurların UMS ve Basle Komitesi ilkelerine uygun olarak kamuya açıklanması uygulamalarının G-10 lkelerinde nasıl yapıldığının araştırılması, söz konusu bilgilerin kamuya açıklanması uygulamasına geçilmesini teminen ülkemizde kamuya açıklanan bilgiler çerçevesinde mevcut durumun tespiti

- ✓ **[Veri yönetimi ve paylaşımı]** Risklerin istatistiki olarak ölçülmesi amacıyla bankaların yapmaları gereken işbirliği, bilgi paylaşımı ve bilgi toplama kaynaklarının merkezileştirilmesine yönelik esasların belirlenmesi ve planlama yapılması
- ✓ **[Eğitim]** Basel II'ye geçişte bankaların ve ilgili diğer tarafların eğitim ihtiyacının belirlenmesi ve planlama hazırlıklarına başlanması, banka eğitim ve insan kaynakları birimlerine konuya ilişkin önerilerde bulunulması
- ✓ **[Dış derecelendirme]** Bağımsız kredi dış derecelendirme kuruluşlarının ülkemizde kurulabilmelerine yönelik olarak, bunlara ilişkin mesleki standartlar ve kurumsal yapılanma şekilleri de dahil olmak üzere, bu kuruluşların kuruluş ve faaliyetleri ile ilgili yönetmelik taslağının yabancı ülkeler ve kuruluşlar dikkate alınarak hazırlanması
- ✓ **[Tanıtım/bilgilendirme]** Basel II'ye geçiş çalışmaları ışığında reel sektör, kamu ve ilgili diğer tarafların bilgilendirilmesi amacıyla bir **"Sempozyum"**un 2004 Ocak ayı itibariyle düzenlenmesi

AB Sermaye Yeterliliği Direktifi-3 (CAD-3)

- ✓ Avrupa Birliği, mevcut sermaye yeterliliği direktifini **(CAD-2)** Basel II'ye uyumlu hale getirebilmek için hazırlıklarını surdrmektedir.
- ✓ Yeni Direktifin **(CAD-3)** ok küçük deđiřikliklerle Basel-II ile paralel olması beklenmektedir.
- ✓ Basel II uluslararası alanda faaliyet gösteren bankaları kapsarken, AB lkelerindeki tüm kredi kurumlarının (bankalar ve yatırım şirketleri) CAD-3'e tabi olması hedeflenmektedir (Basel düzenlemelerinin tavsiye niteliğinde olmasına karşın AB Direktifleri ye ülkeleri bağlayıcı niteliktedir). CAD-3 hükümlerinin daha kesin kurallar içermesi ve uygulama farklılıklarını asgariye indirmesi beklenmektedir.
- ✓ AB yesi ülkelerin CAD-3'e uyum sağlamaları için öngörülen en yakın tarih 2007 yılı başıdır. Haziran 2004 kritik karar tarihidir.⁴⁴

SAYISAL ETKİ ÇALIŞMASI (QIS-TR)

KAPSAM

✓ 23 Banka

➤ 17 Özel Mevduat Bankası

➤ 3 Kamu Bankası

➤ 2 Kalkınma&Yatırım Bankası

➤ 1 Türkiye’de Kurulu Yabancı Banka

✓ Aktif Büyüklüğü açısından sektörün %93’ü (Haziran 2003)

✓ 57 İrtibat Yetkilisi

SAYISAL ETKİ ÇALIŞMASI (QIS-TR)

FAALİYETLER

- ✓ Çalışma Süresi (28.7.2003-31.12.2003)
- ✓ Çalışma Sistematiği
 - 6 Yardım Masası Bankası
 - Bilgilendirme Toplantısı
 - Çalışmaya İlişkin İnternet Sayfası (www.bddk.org.tr/rygtd)
 - Sıkça Sorulan Sorular ve Diğer Dokümanlar
- ✓ Gizlilik
- ✓ Son İşlemler
 - Kontroller
 - Değerlendirmeler
 - Toplulaştırılmış Sonuçlar

SAYISAL ETKİ ÇALIŞMASI (QIS-TR)

İZLENİMLER

✓ Yardım Masası ve Katılımcı Bankalarca Yürütülen Özverili Çalışmalar

✓ Problemler

➤ Yöntemlerin Anlaşılması

➤ Konsolide Bazda Veri Toplanması

➤ Bazı Alanlara İlişkin Eksik Veriler

✓ Öneriler

➤ Yardım Mekanizmasının Daha Etkin Kullanımı

➤ Raporlama Sayfasının Kontrolü

➤ Değerlendirmeler

CP-3'E (Basel II) İLİŞKİN ÜLKEMİZ DENETİM OTORİTESİNİN GÖRÜŞÜ

- ✓ Kredi Dış Derecelendirme Kuruluşları
- ✓ Basel-II Kurallarına Tabi Olacak Bankaların Belirlenmesi
- ✓ Gelişmekte Olan Ükelere Özel Durumlar ve Yüksek Maliyet
- ✓ Sermaye Yeterliliği-Muhasebe İlişkisi
- ✓ Banka Dışı Mali Kesime Yönelik Sermaye Yeterliliği Normları
- ✓ Basel-II'nin Uygulanması ve AIG İle İşbirliği
- ✓ Kabul Edilmeyen Teminatlar
- ✓ Çeşitlendirme Etkisi
- ✓ Transfer Fiyatlaması
- ✓ Faaliyet Kollarına İlişkin Detaylı Tanımlar
- ✓ Çeşitli Teknik Değişiklik Önerileri

Teşekkürler

RYGTD

